

FORSLAG TIL IVÆRKSÆTTERINITIATIVER

Baggrund

Innovationsgruppen for Iværksætteri har til formål at udarbejde visionære og konkrete forslag til, hvordan dansk iværksætteri kan bringes op i verdenseliten. Visionen er at forbedre rammerne for nye danske vækstiværksættere, der udnytter et globalt potentiale.

Følgende notat præciserer innovationsgruppens fokus og kommer med 3 konkrete bud på hvordan rammerne for iværksættervirksomheder kan forbedres.

Fokus: Vækst i nye virksomheder

I Danmark startes årligt omkring 16.000 nye virksomheder. Dette tal inkluderer alt fra den nye skobutik på hjørnet til et nyt biotek-selskab med en millionomsætning.

Innovationsgruppen for Iværksætteri har valgt at fokusere deres arbejdsindsats på at styrke rammerne for gruppen af nye virksomheder, der besidder et stort vækstpotentiale. Dette fokus er valgt af tre grunde:

- i) Nye vækstvirksomheder er særlig betydningsfyldte for væksten;
- ii) Danskere er gode til at starte nye virksomheder, men ikke til at få dem til at vokse; og
- iii) De kritiske rammebetingelser for vækstvirksomheder er ikke lige så gode som i de bedste lande.

En konstant strøm af nye virksomheder skærper konkurrencen og fremmer innovation i hele samfundet og har dermed stor betydning for skabelsen af økonomiske værdier. Særlig stor betydning har nye vækstvirksomheder, der vælger innovative nye måder at drive virksomhed på. Det kan være i form af nye forretningsmodeller, der ændrer vilkårene i de brancher virksomhederne befinder sig i, eller det kan være nye produkter og ydelser, der fundamentalt ændrer vilkårene på markedet. Nye virksomheder har på en helt anden måde end eksisterende virksomheder mulighed for at eksperimentere med forretningsmodeller og produkter, og de kan derfor reducere den tid, det tager fra ny viden udvikles til den bliver udnyttet kommer-

cielt. OECD studier forklarer f.eks. dele af Japans og Tysklands manglende vækst i 1990'erne - til trods for at de to lande foretog meget store investeringer i forskning og udvikling - med en manglende evne til at skabe nye virksomheder. Modsat er det iværksætterne, der har sat USA tilbage i førerpositionen blandt verdensøkonomierne. Otte ud af USA's 25 største virksomheder i dag eksisterede ikke i 1960. I Europa var alle dagens store virksomheder også store i 1960.

Den danske iværksætterrater er blandt de højeste i Europa og på niveau med USA. Det er imidlertid de færreste nyetablerede danske virksomheder, der kommer ind i solide vækstforløb. Kun 3 procent af de nye virksomheder oplever en årlig vækst på mere end 60 procent. Andelen af nyetablerede danske virksomheder, der kommer ind i solide vækstforløb, er dermed en del lavere end de lande vi normalt sammenligner os med. Mere end 10 procent af nye amerikanske virksomheder oplever en årlig vækst på mere end 60 procent, mens 5-6 procent af de nye virksomheder i Finland, Norge og Sverige er vækstvirksomheder.

Iværksætterindeks 2004 fra Erhvervs- og Byggestyrelsen og Innovation-Monitor viser, at Danmark halter efter netop på rammebetingelserne for vækstvirksomheder. Integrationen af iværksætterundervisning på universiteterne ligger for eksempel langt efter de bedste lande, og heller ikke den danske iværksætterinfrastruktur er på niveau med infrastrukturen i de førende iværksætterlande. Det er vigtigt at styrke vækstbetingelserne for de mange nyetablerede virksomheder, så Danmark kan realisere et langt større vækstpotentiale med afsæt i den danske iværksætterånd.

Tre konkrete forslag til at styrke rammebetingelserne for vækstiværksættere.

Men er der overhovedet noget at gøre ved den lave vækst i nye danske virksomheder? Er det ikke bare et udtryk for et tryghedssamfund, hvor ingen tør tage en chance?

Innovationsgruppen mener klart, at der kan gøres noget. Danske iværksættere er talentfulde, energirige og risikovillige. Men tallene viser, at der skal mere til for at skabe vækstvirksomheder. Hvis nye virksomheder skal opnå succes og vækst i den globale økonomi, er der behov for at forbedre en række kritiske rammebetingelser.

For det første er det nødvendigt at styrke kompetencerne til at starte og skabe vækst i nye virksomheder blandt såvel fremtidens iværksættere som nuværende iværksættere og iværksætterrådgivere. Uddannelsessystemet, og i særdeleshed de videregående uddannelser, spiller her en kritisk rolle. Innovationsgruppens første forslag er at styrke udbuddet af iværksætterrelaterede uddannelsesaktiviteter ved de videregående uddannelser. Det er

nødvendigt, hvis kompetencerne til at starte og skabe vækst i nye virksomheder skal styrkes.

1. *Danmark skal etablere en række stærke Iværksættercentre ved udvalgte videregående uddannelser. Centrene skal stimulere lysten til iværksætteri og styrke kompetencerne til udvikling og vækst i nye virksomheder. Målgruppen for iværksættercentrenes kompetenceopbyggende aktiviteter skal være såvel kommende som nuværende iværksættere og iværk-sætterrådgivere.*

Det er for det andet vigtigt, at iværksættervirksomheder er omgivet af en iværksætterinfrastruktur bestående af lang række institutioner og virksomheder med særlige kompetencer til at støtte udviklingen og væksten i de nyetablerede virksomheder. Den danske iværksætterinfrastruktur står overfor en række kritiske udfordringer, der skal løses, hvis nye virksomheder i fremtiden skal bydes de optimale rammer for at skabe vækst og velstand. Innovationsgruppens andet forslag sigter derfor mod at styrke infrastrukturen for nye danske virksomheder.

2. *En selvstændig fond skal etableres. Fonden skal have det overordnede ansvar for at overvåge, koordinere og styrke den samlede danske iværksætterinfrastruktur. Fonden får to centrale opgaver. For det første skal den koordinere og effektivisere den offentlige iværksætterindsats – dvs. alt fra innovationsmiljøer til erhvervsservice. For det andet skal den på en række områder igangsætte initiativer, der styrker iværksætterinfrastrukturen. Fonden bør tage sit udgangspunkt i den del af Vækstfonden, der bliver tilbage, når porteføljedelen udskilles i et nyt managementselskab.*

For det tredje er det vigtigt, at den offentlige sektor bliver mere innovativ og efterspørger nye produkter og services. Analyser viser, at private kunder er langt større kilder til innovation end offentlige kunder. Det offentlige skal ændre adfærd og blive en kritisk efterspørger af nye produkter og løsninger. Den efterspørgsel kan komme nye virksomheder til gode. Iværksætterens lyst, talent og kompetencer gør det ikke altid alene. Iværksætterne skal også have nogle kunder, der "tør" være de første. Innovationsgruppen mener, at det offentlige bør tage et langt større ansvar end i dag.

3. *Offentlige indkøb skal bruges aktivt til at skabe nye produkter og løsninger. Med indkøb for mellem 100 og 150 mia. årligt er den offentlige sektor en central aktør på markedet. Det foreslås, at der i en år-række sættes 2 ½ procent af de offentlige indkøb af til indkøb af innovative produkter i iværksættervirksomheder.*

De tre forslag er beskrevet yderligere i det følgende. Udover de tre forslag er der i forbindelse med Innovationsgruppens arbejde fremkommet en række forslag til initiativer, der kan forbedre vilkårene for nye virksomheder. Bilag 2 indeholder en kort beskrivelse af disse forslag.

Forslag 1: Iværksættercentre

Vision: At skabe iværksættercentre ved udvalgte videregående uddannelsesinstitutioner, der kan stimulere lysten til iværksætteri og styrke kompetencerne til udvikling og vækst i nye virksomheder.

Innovationsgruppen foreslår, at der oprettes 3-5 stærke iværksættercentre i tilknytning til de danske videregående uddannelser. Iværksættercentrene skal være centrale aktører i udviklingen af de nødvendige iværksætterkompetencer hos såvel universitetsstuderende som etablerede iværksættere. Samtidig skal centrene styrke innovationskraften i de danske forskningsmiljøer.

Iværksættercentrene skal være kompetenceskabende. Antallet af iværksættercentre bør afhænge af mængden af iværksætterkompetencer, vi ønsker at opbygge i Danmark, ikke af den i dag eksisterende mængde af kompetencer. Knaphed på de nødvendige undervisningsressourcer medfører imidlertid, at opbygningen af centrene må ske gradvist. Når iværksættercentrene er færdigudbyggede, skal hvert center have et budget på omkring 50 mio. kroner. Staten skal bidrage med ca. halvdelen af iværksættercentrenes midler, mens resten skal skaffes via private sponsorer og indtægtsdækket virksomhed.

Iværksættercentrene skal ikke være ens. Centrene skal have mulighed for at specialisere sig og vælge den vej, som passer til uddannelsesinstitutionernes tradition og regionens behov.

Centrene skal udbydes i konkurrence mellem de danske videregående uddannelser så den bedste udnyttelse af ressourcer sikres. De videregående uddannelsesinstitutioner, der er bedst til at sikre involvering af fonde, det private erhvervsliv og regionale myndigheder skal tildeles statslige medfinansiering til at opbygge centrene

Internationale aspekter skal have en central placering i iværksættercentrenes aktiviteter. Hvis danske iværksættervirksomheder vil opnå succes og vækst er det nødvendigt, at de kan begå sig på de globale markeder. Iværksættercentrene skal sikre, at internationale eksperter tiltrækkes, så det internationale aspekt får en central placering.

Det er vigtigt, at iværksættercentrene får den rette blanding af ansatte med akademiske kompetencer og ansatte med praksiserfaring fra erhvervslivet. Et tæt samarbejde med private sponsorvirksomheder skal ud over finansiering af iværksættercentrene også sikre, at erhvervslivserfaring får en central placering i iværksættercentrenes ledelse og undervisningsaktiviteter. Ledere og medarbejdere fra private virksomheder skal involveres som undervisere på centrene, og samtidig skal de studerende gennem praktisk-

pladser og mentorordninger have mulighed for at komme ud i virksomhederne.

Iværksættercentrenes aktiviteter skal sikre en bedre viden om og forståelse for iværksætteri og nye virksomheders udfordringer. Centrenes aktiviteter skal rettes mod tre grupper af personer:

1. *Iværksætterspirer*: Studerende ved de videregående uddannelser, der ønsker at starte egen virksomhed
2. *Kommende iværksætterrådgivere og medarbejdere i nye virksomheder*: Studerende ved de videregående uddannelser, der senere i deres karriere kommer til at arbejde med iværksættervirksomheder enten som medarbejder eller som rådgiver;
3. *Dagens iværksættere og iværksætterrådgivere*: Ledere af nye vækstvirksomheder og rådgivere, der beskæftiger sig med iværksættervirksomheder.

Langt fra alle de studerende, der følger fag, kurser eller andre aktiviteter ved iværksættercentrene, vil starte egen virksomhed op umiddelbart efter. Nogle vil først blive iværksættere senere i deres karriere, når de har fået praktisk erfaring inden for et fagområde, og en del af de studerende vil aldrig selv starte virksomhed op. Det er imidlertid heller ikke målet.

Iværksættercentrenes aktiviteter skal derimod give de studerende en viden om nye virksomheders udfordringer, som de senere i livet kan drage nytte af som rådgivere for iværksættere eller som medarbejdere i nyetablerede virksomheder. Det betyder ikke, at centrenes aktiviteter skal lære jurister noget om jura eller designstuderende noget om design. Fagligheden skal de studerende lære på deres respektive studier.

Den tredje målgruppe for iværksættercentrenes aktiviteter er ledere af nye vækstvirksomheder og rådgivere, der beskæftiger sig med nyetablerede virksomheder. Ved at udbyde undervisningsaktiviteter for denne gruppe af nuværende iværksættere og iværksætterrådgivere kan iværksættercentrene være med til at skabe større udvikling og vækst i de nyetablerede danske virksomheder.

Iværksættercentrenes opgaver.

Iværksættercentrenes primære opgave bliver at udbyde en række aktiviteter for de studerende på de videregående uddannelser.

- *Kurser i udarbejdelsen af forretningsplaner*: Det er vigtigt, at de studerende lærer hvordan forretningsplaner udarbejdes. Iværksættercentrene skal udbyde kurser, hvor de studerende får træning i forretningsplaners indhold og struktur. Kurserne kan med fordel undervises af iværksættere, erhvervsledere og iværksætterrådgivere.

- *Tværfaglige iværksætterfag:* Iværksættercentrene skal udbyde en række fag på både bachelor- og kandidatniveau. Studerende fra forskellige fagretninger skal tilbydes et bredt udbud af fag, der giver viden om og forståelse for iværksætteri og nye virksomheders udfordringer. Fagene skal give de studerende kompetencerne til at føre en idé ud i livet og til at få nye virksomheder til at realisere deres vækstpotentiale i den globale videnskabsøkonomi. Praksis skal integreres som et centralt element i undervisningen i form af case-baseret undervisning, gæsteundervisere med praksiserfaring (iværksættere, iværksætterrådgivere, etc.) og muligheder for at komme i praktik i iværksættervirksomheder. Det skal sikres, at fagene kan meritoverføres til de forskellige uddannelser, som de studerende kommer fra.
- *Iværksætterpraktik:* Iværksættercentrene skal give de studerende muligheden for at komme i praktik som iværksætter. Iværksætterpraktik kan give de studerende en konkret viden om den virkelighed nye virksomheder opererer i og de udfordringer og problemstillinger nye virksomheder møder i de tidlige år. En del af sponsorvirksomhedernes engagement i iværksættercentrene bør være at tilbyde praktikpladser til de studerende.
- *Andre iværksætteraktiviteter:* Iværksættercentrene kan yderligere overveje at igangsætte en række andre iværksætterrelaterede initiativer såsom mentorordninger, prækuvøser, workshops og temadage.

Iværksættercentrene skal ligeledes udbyde en række aktiviteter for ledere af nye vækstvirksomheder og rådgivere, der beskæftiger sig med nyetablerede virksomheder.

- *Efteruddannelses tilbud for ledere af vækstvirksomheder og iværksætterrådgivere:* Iværksættercentrene skal udbyde en række efteruddannelses tilbud designet til ledere af nye vækstvirksomheder og den palet af rådgivere, der beskæftiger sig med nye virksomheder.
- *Kulturpåvirkende aktiviteter:* Iværksættercentrene skal arrangere en række kulturpåvirkende aktiviteter, der skaber opmærksomhed og interesse for iværksætteri på de videregående uddannelsesinstitutioner og i regionen. Det kan være foredrag, konferencer, workshops, temadage, prisuddelinger, forretningsplanskonkurrencer og lignende.

Centrenes organisation.

- *Ledelse:* Sættelsen af iværksættercentrenes ledelse skal afspejle de væsentligste interesser. Det private erhvervsliv (sponsorerne), regionale myndigheder og repræsentanter fra de uddannelsesinstitutioner, der står bag iværksættercentret, skal derfor være repræsenteret i centrets ledelse.

- *Ansatte:* Det er vigtigt, at iværksættercentrene får den rette blanding af kompetencer. De studerende skal undervises af såvel ansatte med forsknings- og undervisningsmæssig erfaring fra de videregående uddannelser som af erfarne iværksættere, erhvervsledere, og andre ansatte med erfaring fra det private erhvervsliv. Samtidig er det vigtigt, at en række internationale eksperter tiltrækkes, så det internationale aspekt får en central placering.
- *Strategiske alliancer med udenlandske universiteter:* Samarbejdsaftaler og strategiske alliancer med førende internationale universiteter kan hjælpe iværksættercentrene med at opbygge de nødvendige kompetencer. Gæstprofessorer vil kunne klare dele af undervisningen i opstartsfasen og samtidig bidrage til, at de nødvendige kompetencer opbygges.

Samspil med eksisterende initiativer

Iværksættercentrene vil supplere en række eksisterende initiativer, der sigter mod at udvikle danske unges iværksætterkompetencer. I det forløbne år har regeringen blandt andet etableret *Iværksætterakademiet* og *Selvstændighedsfonden*. Samtidig er der også igangsat en række initiativer på regionalt niveau blandt andet *Center for Entrepreneurship* i Århus og *Netværkscentret* i Aalborg. Det er vigtigt, at iværksættercentrene kommer til at spille sammen med de eksisterende initiativer.

Iværksætterakademiet: Iværksætterakademiet skal blandt andet stå for iværksætterforskning, udarbejdelse af undervisningsmateriale og uddannelsen af undervisere. Iværksætterakademiet er blevet tildelt en statslig bevilling på ca. 10 millioner kroner årligt over de næste fire år.

Selvstændighedsfonden: Fondens formål er at fremme iværksætterkulturen i Danmark og de unges kompetencer inden for iværksætteri. Selvstændighedsfonden har mere end 30 mio. kroner til at igangsætte iværksætterinitiativer, der kan øge fokus på iværksætteri blandt danske skoleelever og studerende. Selvstændighedsfonden overtager, via en fusion med Young Enterprise, en række iværksætterkoncepter og -aktiviteter, der er skræddersyet til folkeskoleelever og studerende ved de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

Regionale og lokale initiativer: Der er flere steder igangsat initiativer, der har til formål at støtte udviklingen af iværksætterkompetencer. Blandt andet er der i Århus etableret et *Center for Entrepreneurship* i tilknytning til universitetet. Centret udbyder en række iværksætterrelaterede uddannelsesaktiviteter til studerende og forskere ved de højere- og videregående uddannelser. Ved Ålborg Universitet udbyder *Netværkscentret* tilsvarende aktiviteter. De eksisterende institutioner kan tage del i konkurrencen om den statslige bevilling til opbygning af iværksættercentre.

Forslag 2: Etablering af fond til effektivisering og styrkelse af infrastrukturen for iværksættere.

Vision: At skabe en stærk iværksætterinfrastruktur så nye virksomheder får de optimale rammer for at vokse og skabe velstand og arbejdspladser.

Iværksættervirksomheder vil sjældent have de nødvendige kompetencer til at klare alle de udfordringer, de møder fra den spæde start til et ekspansivt globalt vækstforløb. Virksomhederne er derfor afhængige af den kompetence og rådgivning, de kan få fra eksterne kilder. De institutioner og virksomheder, der har særlige kompetencer i forhold til iværksættervirksomheder kaldes iværksætterinfrastrukturen.

I alle lande spiller offentlige institutioner og initiativer en vigtig rolle for den samlede iværksætterinfrastruktur. Sammenligninger med iværksætterinfrastrukturen i de bedste iværksætterlande tyder på, at det offentliges rolle i den danske iværksætterinfrastruktur står over for to centrale udfordringer.

For det første er der behov for en mere koordineret offentlig indsats. Den offentlige iværksætterindsats er i dag spredt mellem en række statslige og regionale aktører og ordninger, hvilket kan gøre det vanskeligt for nye virksomheder at ”finde rundt” i systemet.

For det andet er der brug for en større stabilitet i de offentlige ordninger. Der har været mange ændringer i de senere år, som gør det vanskeligt for iværksættere at overskue ordningerne.

Det anbefales at oprette en institution, der får til opgave at koordinere og styrke den samlede danske iværksætterinfrastruktur. Institutionen kan skabes med udgangspunkt i den del af Vækstfonden, der i dag administrerer ordningerne *Kom-i-gang-lån*, *Vækstkaution* og *Mezzaninlån*. Denne del af Vækstfonden vil blive tilbage når ventureporteføljen udskilles i et nyt managementselskab.

Til institutionen overføres en række offentlige ordninger, der støtter kommercialiseringen af offentlige forskningsresultater, det vil sige *teknologi-overførselsenheder*, *patentkontorer*, og *innovationsmiljøer*. Også de forskellige *erhvervsserviceordninger* for iværksættervirksomheder kan overføres til institutionen.

Det anbefales at institutionen etableres som en selvstændig fond. Fonden skal ledes af en bestyrelse bestående af erhvervsfolk, repræsentanter for venturekapitalen og andre personer med indsigt i nye virksomheders vilkår og udfordringer. Ministeren skal nedsætte fondens bestyrelse og udforme dens retningslinier.

Kapitalgrundlaget kan i starten udgøres af rammebevillingerne fra de offentlige ordninger, der lægges ind under fonden. Fondens kan tilføres nye midler fra eventuelle overskud i det managementselskab, der udskilles af Vækstfonden

Fondens opgaver

Fonden skal ikke selv rådgive. Dens bestyrelse får derimod følgende to opgaver:

1. *Koordinere og effektivisere den offentlige indsats overfor iværksættere:*

Fonden skal koordinere og effektivisere de førnævnte offentlige iværksætterordninger.

2. *Facilitere videreudvikling af iværksætterinfrastrukturen:*

Fonden skal løbende overvåge iværksætterinfrastrukturen og tage en række initiativer, der sikrer, at iværksætterinfrastrukturen videreudvikles og styrkes. Fondens skal have frie hænder til at udnytte de instrumenter den finder hensigtsmæssige til at sikre rammerne for en velfungerende infrastruktur for nye virksomheder.

Fonden kan blandt andet tage følgende initiativer:

➤ *Etablering af en ordning, der støtter nye videntunge virksomheder i forbindelse med proof-of-concept.*

Nye videntunge virksomheder står i dag overfor nogle problemer i forbindelse med den helt tidlige udvikling og modning af teknologier. Det er omkostningskrævende at udvikle en teknologi eller et forretningskoncept frem til det niveau, hvor teknologien eller konceptet er færdigtestet og valideret.

Innovationsmiljøerne kan i dag give en medfinansiering på omkring 750.000 kroner til iværksættervirksomheders modning af nye teknologier og koncepter. Dette beløb kan i nogle tilfælde være for lavt. I samarbejde med innovationsmiljøerne kan fondsbestyrelsen tage initiativer der sikrer iværksættervirksomheder de nødvendige midler i konceptmodningsfasen.

➤ *Støtte til brugeraccepttest af højteknologiske iværksættervirksomheders produkter:*

For iværksættervirksomheder indenfor visse højteknologiske brancher (fx bio/medico og IKT) er gennemførelsen af en *brugeraccepttest* (betatest) en vigtig forudsætning for, at købevillige kunder til virksomhedernes produkter kan findes. Testen udgør den sidste fase i valideringen hvor produktets anvendelighed, design, m.v. testes af de kommende kunder i det miljø, produktet senere kommer til at indgå. Det kan i dag

være meget svært for iværksættervirksomheder at finde kunder, der er villige til at betale for de nye produkter.

Fondsbestyrelsen kan tage initiativer, der letter adgangen for højteknologiske virksomheder til at få betalt deres produkter hos private såvel som offentlige kunder. Initiativet kan ses i sammenhæng med innovationsgruppens tredje initiativforslag, der sigter mod i højere grad at bruge de offentlige indkøb til at efterspørge iværksættervirksomheders innovative produkter.

➤ *Udvikling af den private iværksætterrådgivning:*

Fonden kan også tage initiativer, der styrker iværksættervirksomheders adgang til en bred palet af private rådgivere med indgående kendskab til nye virksomheders udfordringer og problemstillinger. Mulige initiativer kan for eksempel være:

- (1) Samarbejde med kommende iværksættercentre om udvikling af efteruddannelses tilbud for private rådgivere;
- (2) Samarbejde med netværksorganisationer (f.eks. Connect Danmark), om at forbedre kontakten mellem iværksættere og private rådgivere; og
- (3) Samarbejde med relevante organisationer (f.eks. advokatrådet og foreningen af statsautoriserede revisorer) om klargøring og markedsføring af mulighederne for resultatbaseret betaling for privat rådgivning.

FORSLAG 3: INNOVATIV OFFENTLIGE EFTERSPØRGSEL.

Vision: At sikre at offentlige institutioner vægter innovative og nyskabende aspekter tungere i deres indkøb af produkter og serviceydelser og derigennem generere innovation og iværksætteri i det danske samfund.

Den offentlige sektor foretager årligt indkøb af varer og serviceydelser for mellem 100 og 150 milliarder kroner, og er dermed en central aktør på markedet. De betydelige indkøb, som kommuner, ministerier, sygehuse og andre offentlige institutioner foretager hos private virksomheder, kan potentielt være et vigtigt redskab til at generere innovation og iværksætteri i Danmark.

Analyser viser, at kunder er en markant kilde til innovation i både nye og etablerede virksomheder. Dette gælder dog primært for private kunder. I under 10 procent af tilfældene angiver virksomheder, at offentlige kunder har været kilde til innovation, mens private kunder forholdsmæssigt vurderes til at være omkring fem gange vigtigere som innovationskilde.

Offentlige indkøb af varer og serviceydelser skal være med til at generere innovation og nye virksomheder i langt højere grad end tilfældet er i dag. Offentlige institutioner skal vægte det innovative aspekt i de produkter og serviceydelser, de efterspørger, og motivere virksomheder til at anvende ny teknologi eller udvikle nye produkter, der imødekommer eksisterende standarder eller nye behov.

Det er ofte lettere for iværksættervirksomheder end for etablerede virksomheder at eksperimentere med forretningsmodeller og produkter og dermed for at udnytte ny viden kommercielt. En større offentlig efterspørgsel efter innovative løsninger vil derfor gøre det lettere for iværksættervirksomheder at få adgang til det offentlige milliardmarked og hjælpe iværksættervirksomhederne med det første svære salg.

Hvis det offentlige i fremtiden i højere grad skal ”trække” innovation og iværksætteri er der behov for ændringer af såvel de offentlige indkøbsregler som de offentlige institutioners indkøbspraksis. Ideelt set bør denne type ændringer ske indefra. Men spørgsmålet er om det vil ske i praksis eller der skal mere til.

I USA har Small Business Administration (SBA) og flere stater med succes indført offentlige indkøbsordninger, der sikrer nyetablerede virksomheder med innovative nye løsninger og produkter adgang til det offentlige marked. For eksempel forpligter *Small Business Innovation Research*-programmet føderale institutioner med forskningsbudgetter over en vis størrelse til at reservere 2 ½ procent af budgettet til nye højteknologiske iværksættervirksomheder.

Det anbefales at lignende initiativer tages i Danmark. Offentlige institutioner skal øremærke 2 ½ procent af deres indkøb til indkøb i iværksættervirksomheder. Ved at øremærke en del af de offentlige indkøb til indkøb i innovative iværksættervirksomheder, kan man skabe et potentielt nyt marked for iværksættervirksomheder på mellem 3 og 4 mia. kroner.

Ordning skal ses som et midlertidigt instrument til at sikre, at offentlige institutioner ændrer indkøbspraksis og aktivt medvirker til at fremme innovation og iværksætteri. Det må forventes, at offentlige institutioner aktivt vil søge at identificere områder, hvor nyetablerede virksomheder med innovative løsninger kan spille en rolle.

Der vil sandsynligvis være behov for en indkøringsperiode, hvor det undersøges hvilke offentlige institutioner, der skal være omfattet af ordningen, og hvor kravene til offentlige institutioners indkøb langsomt øges. I det statslige system skal ordningen gælde ministerier, styrelser og andre større institutioner.

Samtidig vil det være hensigtsmæssigt at sammentænke øremærkningen af offentlige indkøb med initiativer til at forbedre nye højteknologiske virksomheders adgang til betatests (som anført under forslag 2). Sygehuses test af nye medicinalprodukter, offentlige institutioner test af nye IT-systemer, og lignende typer af velvilje fra offentlige institutioner til at agere som ”afprøvningsfacilitet” for iværksættervirksomheders produkter bør således vurderes på linje med egentlige indkøb i de nye virksomheder.

Offentlige indkøb af varer og serviceydelser er omfattet af forskellige regler afhængig af størrelsen af de indkøb, der skal foretages. For indkøb over en tærskelgrænse på 1,2 millioner kroner gør EU’s udbudsregler sig gældende, mens mindre indkøb er reguleret af statslige bestemmelser.

Øremærkningen af indkøb bør omfatte såvel indkøb, der skal i EU-udbud, som indkøb, der udelukkende er omfattet af danske regler. Det er imidlertid ikke umiddelbart i overensstemmelse med EU’s udbudsregler at øremærke indkøb til nyetablerede virksomheder. Den danske regering bør derfor arbejde for, at der sker en ændring af EU’s udbudsregler så det bliver muligt i fremtiden. Samtidig skal øremærkningen indføres i de danske regler.

Bilag 1. Deltagerliste – Innovationsgruppen for iværksætter.

Formand:

Martin Thorborg, Iværksætter
Grundlægger af bl.a. Jubii og SPAMfighter

Deltagere:

Janus Friis, Iværksætter
Grundlægger af Skype og Kazaa

Mette Kirstine Agger, Iværksætter
Iværksætter, Chief Executive Officer, 7tm Pharma

Dorthe Wiene, Direktør
Connect Danmark

Hans Møller, Direktør
Udviklingsparken Århus

Ulla Brockenhuus-Schack, Direktør
DTU Scion og Iværksætterfonden

Christian Motzfeldt, Direktør
Vækstfonden

Jesper J. Lange, Advokat,
Rønne og Lundgren

Henrik Wellejus, Partner & statsaut. revisor
Deloitte

Joannes Gaard, Konsulent
IDA

Knut Conradsen, Prorektor
Danmarks Tekniske Universitet (DTU)

Søren Hougaard, Adjungeret professor i Entrepreneurship
Copenhagen Business School

Niels Maarbjerg Olesen/Anders Vestergaard, Sekretariatschef
Aalborg Universitet

Jørgen Rosted, Direktør
FORA

Peter Torstensen, Erhvervsdirektør
Økonomi- og Erhvervsministeriet

Anders Hoffmann, Kreativ direktør
FORA

Kirsten Danielsen, Specialkonsulent
Undervisningsministeriet.

Gruppens sekretær:

Niels May Nielsen, Fuldmægtig,
Erhvervs- og Byggestyrelsen/FORA

Bilag 2: Bruttoliste over forslag til iværksætterinitiativer.

Der er i forbindelse med Innovationsgruppens arbejde fremkommet en række forslag til initiativer, der kan forbedre rammerne for danske iværksættere. Innovationsgruppen sekretariat (FORA) har udarbejdet nedenstående liste hvor medlemmernes forslag kort er beskrevet og inddelt under de overordnede rammebetingelser, som de sigter mod at forbedre.

Undervisning:

Iværksættercentre ved de danske videregående uddannelser.

Efter amerikansk forbillede skal der oprettes en række stærke iværksættercentre i tilknytning til de videregående uddannelser. Iværksættercentrene skal være centrum for en række undervisningstilbud (enkeltfag, masteruddannelser, foredrag, workshops m.v.), der retter sig mod både universitetsstuderende, eksisterende iværksættere og mod den gruppe af rådgivere (venture kapitalister, advokater, revisorer, konsulenter m.fl.), der beskæftiger sig med iværksættere. Centrene skal sikre en tæt inddragelse af erhvervslivet.

Ændring af reglerne for universitetsansatte.

Professorer og andre universitetsansatte skal kunne bruge en større del af deres tid på iværksætterprojekter. Ligeledes skal der kigges på universitetsansattes mulighed for at tage ejerandele i de nye virksomheder, de hjælper med at starte op.

Forbedring af universitetsansatte og studerendes adgang til patenter.

Noget tyder på, at der eksisterer en række utilsigtede problemer i den måde forskerpatentloven fungerer på i dag. Universiteterne udnytter ikke alle de patenter, som de udtager. Dermed besværliggøres eller forhindres det, at studerende og ansatte får adgang til dem. Det foreslås, at der kigges på det organisatoriske set-up på universiteterne.

Tværfaglige iværksætterfag på universiteterne.

Inspiration kan findes på flere store amerikanske universiteter, hvor tværfaglige iværksætterfag har været udbudt i en række år. Gennem udviklingen af en real time forretningsplan skal faget give studerende fra forskellige fagområder nyttig viden om de organisatoriske, juridiske, finansielle og markedsmæssige udfordringer ved opstarten af en ny virksomhed. Faget skal gøre brug af iværksættere, rådgivere, erhvervsledere og andre personer, der har relevant erfaring med at starte og udvikle vækstvirksomheder.

Efteruddannelsesstilbud rettet mod vækstiværksættere og iværksætterrådgivere.

Etableringen af en række uddannelses- og efteruddannelsesstilbud designet til vækstiværksættere og til den palet af rådgivere, der beskæftiger sig med

vækstiværksættere, kan bidrage til den fortsatte dynamik og innovation i nyetablerede virksomheder.

Foredragsrække med iværksættere på uddannelsesinstitutioner.

Flere studerende skal i løbet af deres uddannelse stifte bekendtskab med iværksættere. Mødet med succesfulde iværksættere skal bibringe de studerende viden om og lyst til at starte egen virksomhed.

Mentorordning på videregående uddannelse.

Ved at etablere en mentorordning på de videregående uddannelser skal studerende, med en lyst til at blive iværksætter, gives mulighed for at blive tilknyttet en etableret iværksætter. Gennem sparring med folk, der allerede har prøvet at starte egen virksomhed, kan iværksætterspirer få viden og erfaringer med, hvad det kræver at være iværksætter.

Iværksætterpraktik.

Muligheden for at komme i praktik som iværksætter skal øge studerendes viden, lyst og evner til at starte egen virksomhed. Formålet med en iværksætterpraktik er todelt. På den ene side kan det få flere til at vurdere iværksættervejen som et godt alternativ til at blive lønmodtager. På den anden side kan det give de studerende en konkret viden, som de kan bruge, hvis de vælger at starte egen virksomhed.

Finansiering:

Proof-of-concept stipendium.

Formålet med et proof-of-concept stipendium er at støtte videntunge iværksættere i de helt tidlige faser, hvor forretningspotentialen af en bestemt forskning skal udvikles. Iværksætteren skal for det første kunne søge midler fra puljen til at validere en teknologisk kommerciel anvendelighed, til at udvikle en prototype (demonstrationsmodel), og til at betale internationale eksperter for at gennemgå teknologien. For det andet skal iværksætteren kunne søge midler til at realisere det kommercielle potentiale gennem markedsundersøgelser, undersøgelser af patentmuligheder og udvikling af en solid forretningsmodel.

Proof-of-concept kuvøse.

Dette forslag går på at oprette nogle fysiske rammer, hvor forskere og studerende kan undersøge og udvikle det teknologiske og forretningsmæssige potentiale af deres forskning. Mikro og Nanoteknologi Centret ved DTU kan evt. bruges som inspirationskilde. Ifølge centerets hjemmeside er dets formål, at "uddanne forskere og ingeniører, udføre forskning og udvikling i mikro- og nanoteknologi, og overføre nye teknologier til dansk industri gennem joint ventures".

Større integration mellem venture kapital og rådgivning.

Der skal langt mere fokus på rådgivning i forbindelse med kapitalformidlingen. En del af nyinvesteringerne skal sættes af til køb af rådgivning. Dette kan f.eks. være internationale rådgivere, som kan hjælpe iværksættervirksomhederne med at søge ud på de internationale markeder.

Revidering af konkursloven.

Konkurslovgivningen har stor betydning for et lands iværksætteraktivitet. Den påvirker risikovilligheden og samfundets anerkendelse af iværksættere. I Danmark er konkursloven netop blevet ændret så tiden, det tager for en konkursramt at blive gældfri, er reduceret fra syv til tre år. Ændringen er et stort skridt i den rigtige retning. Men det bør overvejes, om man ikke kan gøre det endnu hurtigere for iværksættere at genstarte. Efter engelsk inspiration er forslaget, at man i Danmark skal skabe en tostrengt tilgang. På den ene side skal iværksættere, der har haft papirarbejdet i orden, men blot er gået konkurs af markedsmæssige omstændigheder, have lettere ved at genstarte (fx allerede efter et år). På den anden side skal en række regler og procedurer strammes, så iværksætteren, der f.eks. ikke overholder regler for bogføring og/eller tidsfrister ved indlevering af momsregnskaber, får sværere ved at genstarte.

Rådgivning:

Mentor- og/eller følording.

Mentorordningen skal give folk, der er i gang med at starte en ny virksomhed, mulighed for at sparre med erfarne iværksættere og dermed nyde godt af den erfaring og viden, som disse har oparbejdet ved selv at været igennem opstartsprocessen.

En følording vil tjene samme formål. Ordningen vil give iværksætterspiller mulighed for at drage nytte af erfarne iværksætteres viden og erfaringer.

Opstartspakke (StartKit).

Iværksættere klager ofte over at de administrative byrder er for store. Papirarbejdet tager tiden fra udviklingen af teknologi og forretningsplan. En opstartspakke skal gøre det lettere for iværksættere at frigøre kreativ energi og fokusere på de væsentlige ting. Opstartspakken kan indeholde alt fra rådgivningstilbud, brochurer og pjecer til computerprogrammer, der kan gøre det nemmere for iværksætteren at håndtere papirarbejdet. Opgaven med at udarbejde opstartspakken kan overlades til 2-3 rådgivningsfirmaer.

”Invest in Denmark” og Danmarks Eksportråd skal hjælpe iværksættervirksomheder.

Der to organisationer skal i højere grad end i dag hjælpe nye danske virksomheder. ”Invest in Denmark” kan f.eks. inddrages til at finde udenlandske investorer, mens Danmarks Eksportråd i højere grad end i dag skal bistå nye danske virksomheder med praktisk hjælp i forbindelse med markedsanalyser, overvågning af konkurrenter, produkter og lovgivning, kontakt til myndigheder m.v. Det skal gøre det lettere for iværksættere at få det globale sigte, der ofte er en forudsætning for overlevelse og vækst.

Oprettelse af en professionel dreven fond til opbygning af den danske iværksætterinfrastruktur.

Ansvar for at skabe en stærk danske iværksætterinfrastruktur skal placeres i en professionel dreven fond, som skal varetage den overordnede overvågning, koordinering og styrkelse af iværksætterinfrastrukturen. Fonden skal have to centrale opgaver. For det første skal den samle, effektivisere og videreudvikle den offentlige iværksætterindsats – dvs. alt fra innovationsmiljøer til erhvervsservice. For det andet skal fonden på en række områder igangsætte initiativer, der styrker rammerne for et velfungerende privat markedet. Fonden bør tage sit udgangspunkt i den del af Vækstfonden, der bliver tilbage når porteføljedelen udskilles i et nyt managementselskab.

Klargøring og markedsføring af mulighederne for resultatbaseret betaling for rådgivning.

Formålet med resultatbaseret betaling for rådgivning er at bygge bro over iværksættervirksomhedernes rådgivningsbehov og det begrænsede økonomiske råderum, de oplever i de tidlige faser. Iværksættervirksomheder vil ofte have behov for rådgivning om patenter, lovgivning, internationale markeder m.v. Knappe økonomisk ressourcer vil dog samtidig begrænse de nye virksomheders adgang til disse rådgivningsressourcer. Et eksempel på resultatbaseret betaling kunne være, at virksomhederne bliver faktureret for den rådgivning de modtager i de tidlige faser, men at betalingen først skal falde hvis og når virksomhederne får en indtjening. Til gengæld skal rådgiveren så have et større beløb, som dækker den risiko han/hun løber. Denne form for betaling er tilladt under de nuværende regler, men mange rådgiver og iværksættere er tvivlende overfor at anvende den. En præcisering af reglerne og en guide med praktiske eksempler kunne være en stor hjælp. Guiden skulle udarbejdes og markedsføres af de relevante organisationer (som f.eks. advokatrådet og foreningen af statsautoriserede revisorer).

Offentlige indkøb:

Reglerne for offentlige indkøb skal reguleres så de i højere grad end i dag tilgodeser iværksættervirksomheder.

Det offentlige skal i højere grad end i dag være med til at støtte nye danske virksomheder gennem indkøb af varer og tjenesteydelser. Det første salg er ofte det sværeste for nye virksomheder, men et salg til staten kan give virksomhederne den blåstempling, der er nødvendig for at komme i gang. Det amerikanske Small Business Innovation Research Program (SBIR) er her en inspirationskilde. SBIR reserverer en del (2,5 pct.) af det føderale forsknings- og udviklingsbudget til små og nye virksomheder. I Danmark kunne man reservere midler til iværksættervirksomheder indenfor en række prioriterede områder såsom patientdrevet sundhedsteknologi, fremtidens boliger og fremtidens sunde fødevarer.